

ارتباط تیپ شخصیتی A و B با موفقیت تحصیلی

چکیده

هدف اولیه این پژوهش بررسی تفاوت موفقیت تحصیلی در دو تیپ شخصیتی A و B است.^{۱۰۰} دانشجوی پزشکی (در مقطع کارورزی) دانشگاه علوم پزشکی زاهدان از نظر تیپ شخصیتی A و B توسط پرسشنامه رفتاری تیپ A تفکیک شدند و سپس پس از ارزیابی میزان اضطراب و نیز تجربه اخیر رویداد استرس زای زندگی در هر آزمودنی، ارتباط تیپ شخصیتی آزمودنیها (بادرنظر گرفتن میزان اضطراب و تجربه رویداد استرس زای زندگی)، بامیانگین معدلهای چهار سال اخیر آنها (به عنوان شاخص موفقیت تحصیلی) مورد بررسی قرار گرفت. تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد:

(۱) موفقیت تحصیلی در دو تیپ شخصیتی A و B تفاوت معنی داری نداشته است.

(۲) تیپ شخصیتی A نسبت به تیپ شخصیتی B به طور معنی داری اضطراب بیشتری را تجربه نموده است.

(۳) تجربه رویداد استرس زای زندگی با موفقیت تحصیلی کمتر، ارتباط معنی داری نداشته است.

به طور کلی نتایج این پژوهش تا حدودی با نتایج پژوهش‌های مشابه همخوانی دارد.

کلید واژه‌ها : ۱- تیپ شخصیتی A و B ۲- موفقیت اجتماعی ۳- اضطراب ۴- رویداد استرس زای

دکتر کاظم ملکوتی*

فاطمه نوروزی**

دکتر شهرین تدین***

مقدمه:

در نظام ارزشی آنها جایگاه ویژه‌ای داشته و تحقق نیافتن آن اهداف بردامنه رقابت‌جوئی و سنتیزه گری آنها خواهد افزود. برخلاف این عده، اشخاص تیپ شخصیتی B را راحتند، پرخاشگری کمتری دارند، عجول نیستند و برای بدست آوردن هدف سرسرخی کمتری نشان می‌دهند. اما برخی مطالعات نتوانستند اعتبار مفهومی تیپ شخصیتی A را نشان دهند.^(۲)

لارسون (۱۹۹۳) در مطالعه خود نتیجه گرفته است که تیپ شخصیتی A باید در محور // جزو اختلالات شخصیت تعریف شود. بسیاری از پژوهش‌ها ارتباط بین تیپ شخصیتی A

از زمانی که فریدمن و روزمن (۱۹۷۴) الگوی رفتاری تیپ A را مطرح کردند نظرات متناقض و مطالعات بسیاری با نتایج متفاوت ارائه شده است.^(۱)

تیپ شخصیتی A، در هم تافقه‌ای است از مشخصات هیجانی - کنشی در افرادی که برای بدست آوردن اهدافی نامحدود و مبهم در اسرع وقت و حتی احتمالاً علیرغم مخالفت‌های محیطی واشخاص دیگر تلاش می‌کنند. حس رقابت‌جوئی بالا، پرخاشگری و سنتیزه جوئی از ویژگیهای آنها بوده و برای تحقق اهداف فرضی خود کوشش و تلاش فراوانی را از خود نشان داده و از صبر و تحمل کمتری برخوردار هستند. موفقیت و پیروزی

* روانپزشک، استاد بار دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران - بیمارستان روانپزشکی شهید امام علی

** کارشناس ارشد روانشناسی بالینی، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی زاهدان

*** پزشک عمومی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی زاهدان

(۲) تیپ شخصیتی A نسبت به تیپ شخصیتی B اضطراب بیشتری را تجربه می کند.

(۳) تجربه رویداد استرس زای زندگی باعث افت موفقیت تحصیلی می شود.

اولین فرضیه، درواقع فرضیه عمدۀ پژوهش است و فرضیه های دوم و سوم بطور فرعی و در ارتباط با فرضیه اول مورد آزمون قرار گرفتند.

روش

پژوهش کنونی دارای ساختی پس رویدادی (*ex post facto*) و گذشته نگر (*retrospective*) است که به شیوه پرسشنامه ای و انفرادی در محل کار دانشجویان (بیمارستانهای آموزشی) در سال تحصیلی ۱۳۷۲-۷۳ اجرا شد.

آزمودنیها عبارت بودند از ۱۰۰ دانشجوی پزشکی در مقاطع کارورزی دانشگاه علوم پزشکی زاهدان (دانشجویان ورودی سال ۶۷-۱۳۶۶ بادامنه سنی ۲۵ تا ۳۲ سال و میانگین سنی ۲۷ سال که در بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی در شهر زاهدان مورد بررسی قرار گرفتند که این تعداد ۴۴ نفر زن و ۵۶ نفر مرد، ۱۷ متأهل (زن و ۹ مرد) و ۸۳ نفر مجرد (زن ۳۶ زن و ۴۷ مرد) را شامل شده است.

ابزارهای اندازه گیری: دو تیپ شخصیتی A و B توسط پرسشنامه رفتار تیپ A (از یکدیگر تفکیک شدن). این پرسشنامه دارای ۱۴ مشخصه رفتار تیپ A است که براساس مقیاسی ۱۰ درجه ای نمره گذاری می شود، دریک سوی هر مقیاس رفتار تیپ A و درسوی دیگر رفتار تیپ B قرار دارد. نمره ۱۰ انتهای رفتار تیپ A و نمره صفر انتهای تیپ B را نشان می دهد. آزمودنی بر حسب وضعیت خویش نمره مناسب را نتایج می کند. حداکثر نمره ممکن ۱۴۰ است. برای بررسی میزان اضطراب آزمودنیها پرسشنامه اضطراب بک (BDI) بکاربرده شد. این پرسشنامه شامل ۲۱ عبارت چهارگزینه ای در مورد علائم مختلف اضطراب می باشد (ابدا، خفیف، متوسط

واستعداد ابتلاء به بیماری عروق کرونار و تغییرات فشارخون را نشان داده اند. (۴، ۷، ۹)

کاپلان (۱۹۸۹) می نویسد که اخیراً شخصیت باصطلاح A (شبیه شخصیت کرونری) شناخته شده که پیش زمینه بیماری کرونری را دارد است. (۵)

اگرچه می توان انتظار داشت که افراد دارای تیپ شخصیتی A موفق تراز افزایش تیپ شخصیتی B باشند، ولی چنین نیست. درواقع بعضی یافته ها حاکی از این است که اشخاص تیپ A علیرغم اشتیاق فراوان شان به کسب موفقیت، کمتر از اشخاص تیپ B موفقند. (۶)

با این حال کوپر (۱۹۸۱) دریافت که اغلب مدیران موفق، به تیپ A گرایش دارند، هرچند بهای این موفقیت ابتلاء به بیماریهای ناشی از استرس باشد.

هدف عمدۀ این پژوهش بررسی تفاوت دو تیپ شخصیتی A و B از نظر موفقیت اجتماعی می باشد. چون آزمودنیهای این پژوهش دانشجویان هستند بنابراین موفقیت تحصیلی به عنوان مهمترین شاخص موفقیت در آنها قلمداد گردیده است و به علت اینکه عوامل اضطراب زا و رویداد استرس زای زندگی^{*} نیز می توانند در موفقیت (و درینجا موفقیت تحصیلی) افراد دخالت داشته باشند، بنابراین در پژوهش کنونی این دو عامل نیز در نظر گرفته شد. پاول و انرایت (۱۹۹۰) گزارش دادند که بین تجربه استرس و موفقیت تحصیلی کمتر، ارتباط وجود دارد. (۷) اورپن (۱۹۸۲) در مورد ارتباط استرس و اضطراب گزارش داد که ارتباط بین تعارض نقش و فشار جسمانی و بین تعارض نقش و فشار روانی (اضطراب، انزعجار، افسردگی) در میان شخصیتهای تیپ A بطور معنی داری مثبت تروبال ارتاز شخصیتهای تیپ B است. (۸)

همچنین پاول و انرایت می نویسند که الگوهای رفتار تیپ A با سطح اضطراب بالا سنت دارد. بنابراین با توجه به یافته های گزارش شده، فرضیه های پژوهش کنونی عبارتند از: ۱) موفقیت تحصیلی در دو تیپ شخصیتی A و B متفاوت است.

* منظر راز استرس شرایط پرسنل روانی است که فرد احساس ناراحت و عدم آرامش درونی می کند. این شرایط ماحصل محركهای بیرونی مانند رویدادهای زندگی (طلاق، مرگ عزیزان، شکست شغلی و...) و یا فشار ایامی و غربایز درونی است. وجود استرس را می توان در نشانه های فیزیولوژیک مانند طیش قلب، افزایش فشارخون، تکرار اراده روانی - رفتاری مانند احساس اضطراب، بیقراری، اشکال در تمرکز فکر، بی خوابی وغیره مشاهده نمود.

جدول ۱- آنالیز واریانس میانگین نمره معدل با تیپ شخصیتی و رویداد استرس زا

سطح معنی داری	F	میانگین نمره معدل	گروهها
NS	۰/۳	۱۵	تیپ شخصیتی A
<۰/۰۵	۴/۰۴	۱۴/۹۶ ۱۴/۷۴ ۱۵/۲۰	تیپ شخصیتی B تجربه رویداد استرس زا عدم تجربه رویداد استرس زا
NS	۱/۲۲		تعامل تیپ شخصیتی و تجربه رویداد استرس زا

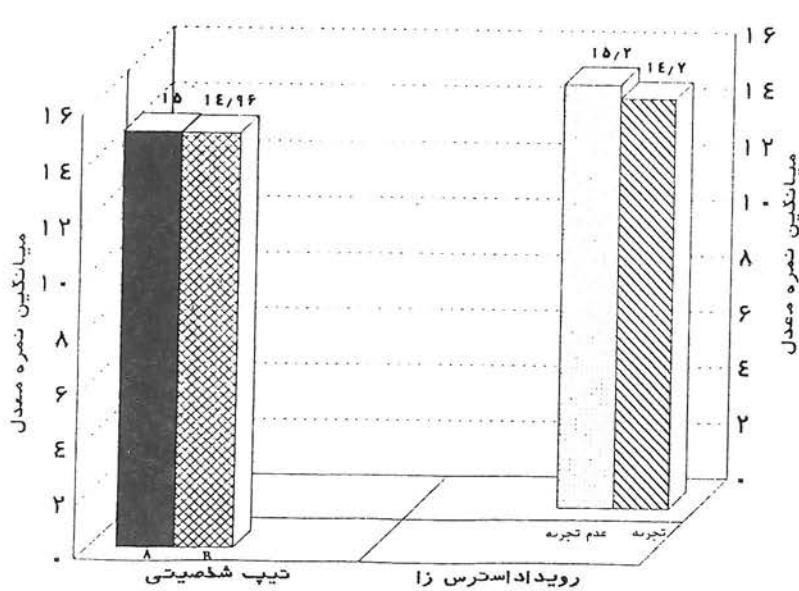
آنالیز واریانس دو عامل (ANOVA) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و آنالیز واریانس (ANOVA) نتایج زیر را نشان داد: میانگین نمره معدل چهار سال اخیر در تیپ شخصیتی B و A ولی تفاوت معنی داری را نشان نداد ($F = ۰/۳$, $df = ۱$)، $p < ۰/۰۵$. میانگین معدل افرادی که اخیراً رویداد استرس زای زندگی را تجربه کرده بودند، به طور معنی داری نسبت به افراد دیگر پائین تر بود ($p < ۰/۰۵$, $F = ۴/۰$, $df = ۱$). عدم تفاوت دو تیپ شخصیتی از نظر میانگین نمره معدل، صرف نظر از تجربه یا عدم تجربه رویداد استرس زای زندگی در نظر گرفته شده است. جدول شماره ۱ آنالیز واریانس میانگین نمره معدل با تیپ شخصیتی و رویداد استرس زا و نمودار شماره ۱ ارتباط میانگین

وشدید است. در مطالعه انجام شده، پایایی پرسشنامه به روش بازآزمایی ۷۵٪، ثبات درونی آن ۹۲٪ و ضریب همبستگی آن بامقياس اضطراب هامیلتون ۵۱٪ گزارش شده است. (۲)

میانگین معدلهای چهار سال اخیر دانشجویان نیز به عنوان شاخص موفقیت تحصیلی آنها در نظر گرفته شد. همچنین از آزمودنیها در خواست شدت اشاره صورت تجربه اخیر رویدادی استرس زا آن را یادداشت نمایند.

نتایج

داده های بدست آمده در برنامه کامپیوتری SPSS باروش

نمودار ۱- ارتباط نمره معدل با تیپ شخصیتی و رویداد استرس زا

جدول ۲- آنالیز واریانس نمره اضطراب بک با تیپ شخصیتی و رویداد استرس زا

سطح معنی داری	F	نمره اضطراب بک	گروهها
<0.0001	52/63	12/26	تیپ شخصیتی A
<0.0001	29/23	5/86	تیپ شخصیتی B
NS	0/91	12/05	تجربه و رویداد استرس زا
		7/07	عدم تجربه و رویداد استرس زا
		-	تعامل تیپ شخصیتی و تجربه و رویداد استرس زا

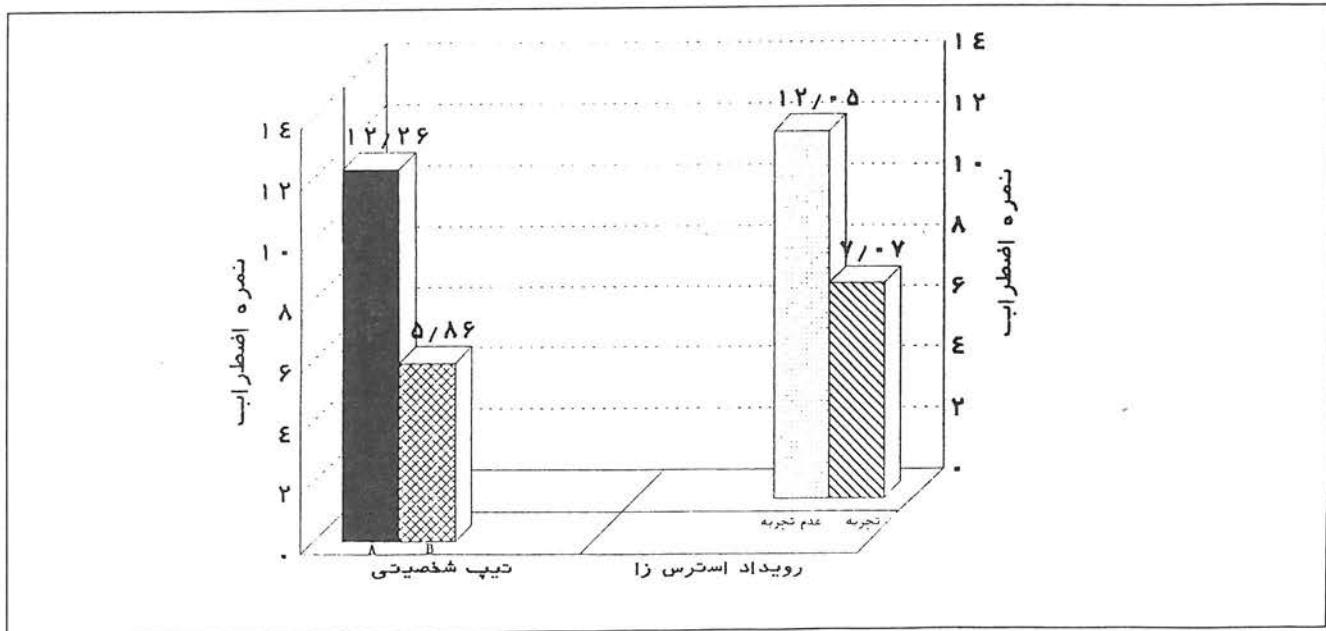
ارتباط نمره اضطراب بک با تیپ شخصیتی و رویداد استرس زای زندگی می باشد.

بحث

۱- با مروری برنتایج حاصله این گونه استنباط می شود که فرضیه اول این پژوهش که هدف عمدۀ تحقیق بود، تأیید نشده است . یعنی موفقیت تحصیلی در دو تیپ شخصیتی A و B از نظر آماری تفاوت معنی داری را نداشت. هاکت و همکاران نیز گزارش کردند که نه تنها عملکرد تیپ شخصیتی A بالاتر از تیپ شخصیتی B نیست بلکه در برخی مواردی پائین تر نیز هست.^(۳) البته یافته های این پژوهش تنها قسمت اول

نمره معدل با تیپ شخصیتی و رویداد استرس زای زندگی را نشان می دهد.

همچنین نتایج نشان داد که نمره اضطراب افراد تیپ A در پرسشنامه اضطراب بک به طور معنی داری بالاتر از افراد تیپ شخصیتی B است ($p < 0.0001$) ، $df = 14$ ، $F = 52/63$. در ضمن افرادی که اخیراً تجربه رویدادی استرس زا داشته اند نسبت به افراد دیگر به طور معنی داری نمره اضطراب بیشتری را بدست آورده اند ($p < 0.0001$) ، $df = 1$ ، $F = 29/23$. اما این تیپ شخصیتی و تجربه رویداد استرس زای خارجی با نمره اضطراب بک تعامل معنی داری وجود نداشت . (جدول شماره ۲) نمودار شماره ۲ بیانگر

نمودار ۲- ارتباط نمره اضطراب بک با تیپ شخصیتی و رویداد استرس زا

نتیجه گیری

باتوجه به یافته های بدست آمده به نظرمی رسد بررسی ارتباط موفقیت با تیپ شخصیتی به بررسیها و پژوهش های بیشتری نیاز دارد. در صورت تأیید نتایج کنونی (البته با درنظر گرفتن عوامل مداخله گری نظیر اضطراب و رویدادهای استرس زا) می توان نتیجه گرفت که تمایل شدید تیپ A به موفقیت در عمل کمک چندانی به آنها نمی کند. بنابراین بکارگیری مداخلات درمانی برای تعديل الگوی رفتاری تیپ A برای پیشگیری یا کنترل اضطراب و دیگر عوارض جسمانی و عواقب اجتماعی ناشی از آن ضروری به نظرمی رسد، هر چند که در این پژوهش مرضی بودن اضطراب در تیپ شخصیتی A بررسی نشد. که پیشنهاد می شود این موضوع در پژوهش های بعدی مورد بررسی بیشتری قرار گیرد.

به نظرمی رسد برای دستیابی به نتایج قابل اطمینان تر می توان پژوهش های دیگری بانمone بیشتر و در جمعیت های گوناگون انجام داد. یکی از محدودیت های این پژوهش هنگار نبودن ابزارهای بکار رفته بر روی جمعیت ایرانی بطور کلی و نمونه مورد بررسی کنونی بطور اخص بوده که مطیعاً هنگار کردن این ابزارهای ابزارهای مشابه دیگر می تواند نتایج را قابل اطمینان تر کند. همچنین در نظر گرفتن شاخص های دیگر موفقیت (چه تحصیلی و چه غیر تحصیلی) می تواند به تعیین بیشتر نتایج کمک نماید. از محدودیت های دیگر این پژوهش عدم در نظر گرفتن متغیرهای مداخله گردیدگر مانند مشکلات مالی، دوری از خانواده و غیر بومی بودن، تا هل و غیره بوده است که امیداست در پژوهش های بعدی مورد بررسی قرار گیرد.

منابع

- ۱- مهاجر.م : تظاهرات بالینی روان شناختی در انفارکتوس میوکارد، دارو و درمان، شماره ۱۳۷۱، ۱۰۹، ص ۲۰-۱۲
- 2- Beck A.T. , Epstein N, et al : An inventory error measuring clinical anxiety , psychosomatic properties; Journal of Counseling Clinical Psychology; 56:6; 1988; PP: 893-897
- 3- Hackett T.P., Rosenbaum J.F: Cardiovascular disease ; Comprehensive Text book of Psychiatry ;

گزارش آنها را تأیید می کند.

۲ - به نظرمی رسد در تأیید گزارش های قبلی (۶ و ۷) تیپ شخصیتی A نسبت به تیپ شخصیتی B اضطراب بیشتری را تجریب می کند ولی این امر تأثیری بر موفقیت تحصیلی آنها ندارد.

با یاد آور شدنکه در پژوهش حاضر نقطه بر شی برای جدا کردن اضطراب مرضی از اضطراب غیر مرضی در نظر گرفته نشده و تنها تفاوت میزان نمره اضطراب در دو گروه موردار زیابی قرار گرفته است . چه بسایا جدا کردن اضطراب مرضی ، تأثیر آن بر موفقیت تحصیلی تعیین شود، که بررسی آن خود به تحقیق جداگانه ای نیاز دارد.

۳ - در این تحقیق سومین فرضیه (تأثیر منفی رویداد استرس زای زندگی بر موفقیت تحصیلی) نیز تأیید شد. و همان گونه که در تحقیقات قبلی نیز (۷) نشان داده شده است ، بین تغییرات زندگی و موفقیت تحصیلی کمتر، ارتباط مستقیم وجود دارد همچنین نتایج نشان دادنکه این تأثیر صرف نظر از تیپ شخصیتی افراد واقع می شود. البته لازم به یاد آوری است که در این پژوهش پرسش درباره رویداد استرس زا محدود به زمان نزدیک به پرکردن پرسشنامه هاتوس ط آزمودنی بوده است در حالی که میانگین معدل های چهار سال اخیر به عنوان شاخص موفقیت تحصیلی در نظر گرفته شد. بنابراین در توضیح ارتباط بدست آمده بین تجربه رویداد استرس زا و موفقیت تحصیلی کمتر، می توان استنباط کرد که یاروی داد استرس زایه حدی بر معدل سال جاری آزمودنیها اثر منفی گذارده که میانگین معدل چهار ساله آنها بطور کلی پائین آورده است (متاسفانه این مورد بدلیل اتساع پژوهش و عدم پیش بینی اولیه ، قابل ارزیابی نبوده است) و یافرده که رویداد استرس زای زندگی اخیر را گزارش داده است در مجموع به دلیل شرایط کلی زندگی خود (مانند مشکلات مالی ، دوری از خانواده ، ...) حداقل در طول چهار سال اخیر بیشتر در معرض رویدادهای استرس زای مشابه بوده است.

برای ارزیابی این دو فرضیه بررسیهای بیشتری توصیه می شود.

Kaplan H.I, Sadock B.Y; William & Wilkins ; 1989;
PP:1192-1193

4- Helin P., Hanninen O.: Gender and personality effects on psychological activation an instructor candidates teaching test ; *Journal of Psychophysiology*; 2:1 ; 1988; PP:49-59.

5- Kaplan H.I: History of psychosomatic medicine ; Comprehensive Text book of Psychiatry; Kaplan & Sadock ; Baltimore ; William & Wilkins ; 1989; PP: 1157

6- Orpen.C: A personality as a moderator of the effects of role conflict,role ambiguity and role overload on individual strain ; *Journal of Human*

Stress; 8:2;1989; PP:8-14

7- Powell T.J. , Enright S.J : *Anxiety and Stress Management*; London & Newyork; Routlege ; 1990.

8- Puddey I.B. , Jenner D.A. , et al : *Alcohol consumption , age and personality characteristics as important determinants of within subjects variability in blood pressure* ; *Journal of Hypertension*; 5(supplimentary): 1988; PP: 617-619

9- Tennant C.C. , Langeluddecke P.M: *Psychological correlates of coronary heart disease*; *Psychological Medicine of London*; 15:3;1985; PP: 581-588

RELATIONSHIP BETWEEN TYPE A AND B PERSONALITY WITH ACADEMIC ACHIEVEMENT

*K.Malakouti , M.D**

*F.Norouzi***

*S.Tadayon, M.D ****

ABSTRACT

The primary aim of this study was to investigate the variance in academic achievement in two personality types, namely A and B. 100 medical students at internship level from Zahedan University of Medical Sciences were dissociated on the basis of type A and B by type A behavior questioner . In addition , intensity of anxiety and the experience of a recent stressful life events were assessed in each subject. Furthermore, relationship between personality type of subjects (considering intensity of anxiety and the experience of stressful life events) with the means of recent four years averages(as an academic achievement indicator) was investigated. Data analysis by ANOVA in a computerized program " SPSS " indicated:

- 1) There are no significant differences in academic achievement in two personality types A and B .*
- 2) Type A personality subjects, report significantly greater anxiety than type B personality subjects.*
- 3) The experience of a stressful life events has a significant relationship to lower academic achievement .*

On the whole , results of this research , to some extent , are in accordance with other similar research.

Key words:

1) Tape A and B personality

2) Social achievement

3) Anxiety

4) Stressful events

* Assistant Professor of Psychiatry, Iran University of Medical Sciences and Health services

** Clinical Psychologist(MS), Zahedan University of Medical Sciences and Health Services

*** General Practitioner , Zahedan University of Medical Sciences and Health Services